„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
за 1 месец . . . . . 25 нов.
за четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приопштене“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 193. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 12. ДЕЦЕМБРА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Златна ћуприја.

У идући понедељак, 13. децембра, састаје се саборски одбор, да, међу осталом, изрекне своју реч о проневерама патријарха Георгија. Саборски одбор не ће у тој ствари изрећи последњу, него ће поднети синоду извештај о томе: шта је показала истрага? А на синоду је, да онда изрече суд.

Оно, што ће саборски одбор да учини идуће недеље, требао је учинити још у прошлој седници својој. Онда је већ био умочио перо у мастило, да напише извештај, кад се зачуше гласови: — не може тако! Шта ће рећи народ и шта ће рећи свет, ако ми напишемо извештај о истрази на памет? И изнесемо на свет: шта је истрага показала, а ми је нисмо ни видели?!

И би решено, да се истрага спроведе. Не велимо, да се мислило искрено. Они, који су већ били умочили перо у мастило, да оперу патријарха Георгија без истраге, они ће може бити покушати да га оперу и после истраге. Воља је ту!

Члан саборског одбора Јосиф Јагић спровео је истрагу веома лабиво. Он ју је управо само маркирао, учинио је нешто, што само личи на истрагу. Претрчао је преко истраге као петао преко жеравице. Ал ма како да је претрчао, ми смо поуздано извештени о томе, да му се многи комад жеравице залепио за ноге и да ће је однети собом у Карловце.

Знамо и то, да су чланови саборског одбора вољни да кажу, како се жеравица сад већ охладила и сад већ више не пече. То су старе ствари, маленкости, а — нема више ни штете и т. д.

Чланови саборског одбора брину се већ унапред о томе, што ће Георгије Бранковић и онако ускоро ићи, па треба гледати да прође са што мање бриге.

Један државник је рекао: Кад хоће противник да одступи, не треба му отештавати тај посао, но му треба саградити златну ћуприју. Само нек иде.

Према овоме, било би дозвољено, да и саборски одбор и синод сагради Георгију ћуприју, преко које да се он повуче мирно и неузнемирен.

Ми не ћемо да испитујемо, не би ли може бити Георгије Бранковић, кад би видео пред собом златну ћуприју, изгубио вољу да прелази преко ње, и не би ли може бити сео на средину те златне ћуприје, па нам се одонуд смејао свима у лице. Искрено велимо: ми се не бојимо тога. Како стоји ствар са Георгијевим проневерама, то зна данас цео свет. И народ, и влада, и сви. Он је немогућ за дуже време. Георгије би могао само још мало да одуговлачи ствар, што би било од неисказане штете и по народ и по цркву. Остати не би могао. Мислимо, да има доста против њега. Ако мало буде то, додаће се још нешто, нешто, што би баш могло изостати, ако већ сасвим не мора да буде бруке.

Ми би хтели овде да расправимо само то питање: Има ли у овом случају смисла златна ћуприја? Ми отворено велимо: нема. Ако је Георгије хтео златну ћуприју, требао је да је тражи у своје време. У оно време, кад је видео, да му се ушло у траг са свију страна, те је почео да покрива штету, т. ј новчану штету, онда је могао и требао да се повуче са свог престола преко прве ћуприје, па ма и не била златна. Ал у добу, кад је могао тражити златне ћуприје, преко које да се превуче, он је почео од проневерена злата да гради другима ћуприје, да се они повуку, а он да остане.

Ко хоће златну ћуприју, мора и сам учинити нешто за њу. И не сме да пропусти време. И не сме дочекати, да лежи већ потпуно на земљи, па да други морају газити блато и да га морају на својим леђима носити преко златне ћуприје.

Мислимо, да нас читаоци разумеју. Патријарх Георгије, кад је већ хтео да оде преко златне ћуприје, требао је учинити раније. Ни на који начин није смео дочекати истрагу и суђење. Сад је доцкан. Јер би му саборски одбор и синод могли саградити златну ћуприју само својим леђима и својим образом. А то не треба да буде и не сме да буде.

Ако и има неких разлога, да се Георгију направи златна ћуприја, ти су разлози веома ситне природе. Та он ни преко златне нити икакве ћуприје не може отићи чист. Чак ни сумњив. За то је веома доцне.

Али постоје разлози, и то веома јаки разлози, да се за љубав Георгијева угледа, не жртвује углед, правдољубље и образ саборског одбора као и углед, правдољубље и образ синода. Зар да се укаља наша највиша автономна власт и наша највиша црквена власт, на очиглед целом свету и целом народу, за љубав неке златне ћуприје и неког лажног угледа Георгијева, који се више не може спасти?!

Пазите господо, шта радите! Много је на коцки и немојте да направите од зла горе!

Из Србије.

Београд, 9. децембра.

Краљ Александар славио је своје крсно име у Обермајсу. Оданде је упутио председнику министарског савета и другови ма писмо, које је штампано у 276. броју званичних Српских Новина и које у целости гласи овако:

Господину
ПРЕДСЕДНИКУ МИНИСТАРСКОГА САВЕТА
И ДРУГОВИМА
БЕОГРАД.

Обермаис, 6. децембра 1899. год.

Господину Председнику и осталој Господи Министрима, који Ме тако предано служе, тако својски потпомажу у извршењу државнога програма Мога, од срца благодарим на честитањима, која Ми подносе о Мојој слави. Изјављујући им Своје признање на досадашњем патриотском раду њиховом, Ја се и овом приликом користим, да им пошаљем израз Мога потпуног владалачког поверења.

АЛЕКСАНДАР.

Ово је писмо изазвало у Србији велико узбуђење. У очи св. Николе изашао је у дворском листу, „Малим Новинама“ чланак, у ком се признаје жалосно стање у Србији. Признаје се, да је „руда ударила у брег“ и да „сви ми заједно не можемо скоро ништа“.

Данашња политика дотерала је доиста до дувара, а у финансијском погледу је веома зло. Уз то је гроф Голуховски, као пријатељ Србије и династије Обреновића, изрекао у делегацијама, да данашњи систем владавине у Србији не одговара европским појмовима о моралу. Незадовољство у народу расте из дана у дан, и у том часу устаје краљ Александар те узима све то зло на себе. Захваљује се министрима, који га тако својски потпомажу у извршењу његовог државног програма.

Дакле у Србији нема влада програма, него — краљ. Према томе и не одговара влада, него краљ.

Кад тако стоји ствар, да нема уставне владе, онда Србија и није уставна земља. Па нашто онда трошкови око скупштине? Нашто у опште скупштине, кад се мора извршавати програм краљев?

Но кад краљ Александар хоће да влада самостално, апсолутистички, онда он треба то да изведе до краја. Бар би сваки знао, на чему је. Треба да укине законе, који говоре о уставности. Јер овако многи и многи се превари. држи се закона, хоће да чини употребу од свог уставног права, а тиме долази у сукоб са вољом краљевом, програмом краљевим и тада му бацају на врат велеиздајничке парнице и има да издржава гоњења.

Или, или! Кад краљ хоће по својој вољи, нек укине уставне законе и онда сваки зна на чисто шта га чека, ако опонира краљевом програму, коме нема места у уставној држави.

Уједно изјављује владар потпуно своје владалачко поверење данашњој влади, оној влади, која ни сама нема поверења у себи, а не да има поверења у њу народ. Иначе је у Србији обичај, чим владар изјављује своје поверење влади, да та влада наскоро падне.

У опште је у Србији обичај, да владар сам против себе чини све могуће и као да му је програм, да се брука пред народом. — Па је ли чудо, ако многи држе, да све ово нису чиста посла, него да има некога позади, коме иду у интерес оваке краљеве изјаве.

У полузваничним круговима хвале се, како никад до данас о св. Николи није стигло толико брзојава краљу и раскраљу као овога пута. То је веома вероватно. Задовољан народ не ласка и не честита много. Ал овде се сад то тражило од народа, т. ј. од сваког, ко има чега да се плаши ил нада. Један треба да обмањује другога у томе, како је народ срећан.

Какво је расположење народа, то власти најбоље знају. Отуда је Србија прекриљена шпијунима. Ко је живео у Србији тај зна, да се до последњег времена све нешто шушкало. Нигде се у кавана не чу јасан и гласан разговор Сад и то није више слободно. Т. ј. није слободно шушкати. Јер се то узима одмах као домунђавање, шуровање.

Зато ћете опазити у том погледу јаку промену. Свуда на јавним местима чујете смеј и јасан разговор, управо вику. Сваки се труди, да покаже оним шпијунима за другим, трећим и четвртим столом, да он не шурује и да говори о керовима, кечигама, женскињама, позоришту, папазјанији и сличним стварима, те смеје се и виче, да све живо чује и зна, да он не шурује и не говори — о политици.

Међутим, како је свакоме, то он најбоље зна, и услед таког грозног друштвеног, политичког и економског стања изјављује краљ, да је задовољан како иду ствари и како се извршава његов програм.

ПРИЧА

ПОД ДВЕМА ЗАСТАВАМА.

Догађај у ратовању Бура и Енглеза.

— Алвин Елбах. —

— Јесте ли чули? Решено је!

Ове је речи одушевљено изговорио Антон Димен, кад је ступио у собу. Баш је дошао на коњу из Преторије и још је био сав задуван, што је брзо јахао.

— Шта да чујемо? питао га је отац и узео из уста дугу, холандску лулу.

— Питате, шта! викне Антон. Чича-Кригер је у договору с народним саветом објавио Енглеској рат. И позива сав Транзвал на оружје!

Необичан страх и изненађење видео се на лицу свију, што су га слушали.

Ана Дименова погледала је тужним погледом свога заручника, Харија Кингстна, који се на мах уозбиљи.

Хари Кингстн био је Енглез Он је дошао од своје куће из Натала, да се договори још о неким појединостима за сватове. Његова рука, коју му је она онако нежно стиснула, била је охладнела. Он је на мах отрже.

— Не, не, то не може бити, рекао је промуклим гласом. То не сме Кригер урадити.

Стари Димен севао је очима. А његов син Антон уздигне главу и викне:

— Не сме? А зашто да не сме?

Хари хтеде жестоко да се противи. У том му Ана метне руку на раме Из њених плавих, сузних очију молио га је жалостан поглед, да се стиша.

— Јест, ја мислим, да је Транзвал мали, а Енглеска велика — рече он доста мирно.

Обојици Димена удари крв у лице. Антон се испрси и усправи, па му рече подругљиво: Да, велика Енглеска! Али је она знатно мала постала на брду Мајуби.

Харију је чело горело од љутине. Он управи у свог шурака оштар поглед.

— Ми нисмо били тамо, рече он.

— Али ја сам био, повиче отац и удари песницом о сто да се све тресло, а посуђе од вечере зазвеча једно о друго. Антон има право! Енглеска је мала постала. Ми смо је смањили, ми Бури из Транзвала!

— И то ћемо опет учинити! примети Антон.

— Јест, кад би могли!

— Кад би могли? повиче и отац и син у један мах.

— Оче! Брате! повиче Ана и стави се између њих и веренике.

Хари је устао. Усиљавао се, да заустави јако дисање

— Јест, кад би могли, рече он опет упорно У осталом, сад су друкчији одношаји.

— И код нас је тако, потврди Антон

— Разуме се, ја идем у рат, рече Антон. Твој вереник нема потребе да иде. Енглеска има својих најмљених војника. Мора да их има већ хиљадама на граници. И сад, ви се можете спремити за пут. Ми ћемо вас испратити;

— Кад ви тако . . .

И нежна девојачка рука затвори му уста.

Седоше за сто. Антон је слатко јео и приповедао друге новости. Отац је понекад само реч две приметио и пушио; то му је била забава. Ана је пак вереника одвела до прозора. Они су за себе водили разговор и завршили га пољупцем и загрљајем.

Сви су запели и забринули се.

— Шта ће сад бити?

Тесна крвна веза пријатељство и заједнички интереси држали су оба народа у Транзвалу у заједници И сад је дошао рат, те објавио борбу између њих. Развијене су две заставе, и по себи се разуме, под коју ће који ићи.

*

Прошло је неколико недеља. Убрзо, као што се не би мислило да ће урадити смишљени и добродушни Бури, препели су они рат изван граница своје земље и напали су неспремна још непријатеља у његову војничком стану

Антон Димен ишао је у рат, како је то од њега захтевала дужност. Он се састао са својим зетом, кад се овај вратио својој кући. Хари му је рекао, да ће се они најпре срести на бојном пољу. Ко зна! приметио је Антон, кад је писао родитељима писмо. Но неко је мислио на то, а то је била — Ана. Она је дрхтала, кад је помислила, да се то може догодити и какав ужас може отуд изаћи. Није јој се могла жеља испунити, да се њих двоје убрзо венчају. Сви су били против тога, па и Хари. И сад је држала писмо у руци и из њега прочитала оно, од чега се највећма бојала: Он долази да се опрости и одлази у рат!

Ана је била у очајању. То није требало да буде. Отац и мати мислили су само на сина, од којега одавна нема гласа Победа је била на страни Бура, али их је стала крвавих жртава И дању и ноћу беснио је сад рат. Сваки дан читало се у новинама, о многим рањеницима и мртвима.

Кад је Хари приспео у Дименову кућу, врло су га хладно дочекали. Он је био непријатељ земљи. Пусто и мирно било је ту. Сви људи способни за рат отишли су у свети рат. Па и стари Димен није могао мировати. Морао је ићи у лов, да пуца и гађа и тим испуни жељу за ратом.

„Браников“ глас о избору представника у Н. Саду.

Ако и опет пишемо о овој ствари, руководи нас важан узрок. Пре свега, треба и опет да покажемо свету, до каквог ступња извртања може да се увиси „Браник“.

А ван тога и с тим у свези треба наш народ и ван Новог Сада да се увери, шта га чека од „вођа“ његових. Они су у Н. Саду организовали своје јаничаре, који су све у стању и с којима ће служити свакоме. Те њихове јаничаре за сваковрсну службу, даваће они под најам свакоме, кад им год то захте лични интерес.

Те људе, које су одредили за све и свашта, не смеју јавно да зову својима. Они их називају „самосталним грађанима, који су стали на своје ноге.“ Само напред кажу, да се тима допадају (ваљда „случајно“) Браниковци. Нек се нико бајаги не зачуди, ако ти јаничари вуку и Браниковачка кола. Велика и нова политичка спекулација Браниковаца — отпочиње. Пазите, да се не изненадите! — Но сад да покажемо „Браникова“ извртања.

„Браник“ у своме броју од четвртка каже: „За последња два избора било је погодбе и споразума између овдашњих Срба бирача и није се терао пркос. Јуче је то на велику штету српских интереса било немогуће и водила се стара политичка теревенка и т. д.“

Из овога би неко пре свега могао мислити, да Браниковачка листа није била листа пркоса. А она је била нешто горе но то. Радикал није био ни један унутри, дочим је радикална листа имала старе чланове, који су били бирани и пре 6 година, са једним јединим изузетком.

Но из горњих редова „Браникових“ излази, да је „Браник“ са последња два избора био задовољан, јер је, каже било слоге и споразума, само се сад терао пркос. Да видимо дакле последња два избора.

Онај први је био године 1893. Онда није гласао ни један Браниковац. А онда су изабрани баш ови исти људи, који су данас испали, и које су радикали сад поново бирали. Управо, онда је изабран био међу деветорицом и Тима Јерковић Но пошто он већином не живи у Н. Саду, умолио је, да га више не бирају. И тако је сад на место његово биран Стеван Славнић инжињер, а остала осморица су остала.

Питамо ми сад, ако се „Бранику“ пре допадали и ти избори, и сложио се у њима, зашто није — сад? Видите ли закерала?

Но још је занимљивије оно, што данас пише „Браник“ о претпоследњим изборима. Не само да каже, како су ти избори текли по погодби и споразуму, него вели изрично и ово: „Тек од последње две године, кад су Срби сложно бирали, ушла су два нова млада интелигентна човека, који су старе борце подупирали“. (Ту мисли др. Ћирића и др. Давидовца)

Дакле, ко данас слуша „Браник“, мора мислити, да је онда са споразумом „Браниковим“ то било. Боже сачувај! То је било са свим против воље „Браника“, он је и онда замерао, као и данас, и још више но данас

28. нов. 1896. била је већ углављена листа оних Срба, који ће се бирати за представнике у Ш. четврти. Та се листа није допала дру Вучетићу, и он је писао Пери Попадићу, да зове заједничку конференцију, у којој би се договорили, кога да бирају. (Управо тражио је конференцију да на њој тек изазове расцеп.) На ово му је одговорио Пера Попадић, да се не може одступити од прваше листе. И изрично вели ово: „Ја тај закључак нити могу да оборим, нити хоћу да радим против њега. Допустите, да вам напоменем само то, да је у интересу опште ствари конференција склопила листу без обзира, којој странци ко припада, што се у осталом и из саме листе може видети.“

Др. Вучетић се није задовољио овим одговором, него је изјавио, да „сумња, како ће се неко од њихових (т. ј. Браниковаца) хтети примити таког избора, који није на основу претходног међусобног споразума учињен.“

Ствар је била у томе, што је др. Вучетић хтео да се н. пр. место др. Ћирића узме П. Гостовић, нашто нико није хтео пристати, јер је било мишљење, да треба бирати баш млађе људе.

До споразума није дошло т. ј. онаког, каквог је хтео др. Вучетић. С тога је на дан избора 3. децембра у 143. броју „Браника“ изашла белешка, у којој се вели ово: „Пошто радикална странка није хтела да се састане у заједничку конференцију, то се наша странка решила, не хотећи правити раздора, да при сутрашњем избору представника у Ш. срезу не учествује.“

Тако је писао „Браник“, и они доиста не учествоваше при избору. Но оно што им је онда било црно, сад је златно. Сад пише „Браник“, да је онда било онде слоге и споразума и да су онда, кад су Срби сложно бирали, ушла два нова млада интелигентна човека.

Заиста је било и онда слоге и споразума међу Србима као и до сада. И само што се и онда цео избор није допао др-у Вучетићу и „Бранику“, као што им се и сад овај не допада. Они су и онда замерали, пањкали, као и сада, само што се онда, као и сада, нико није на то освртао.

Хвалиће они једном и овај последњи избор, само да могу кудити онај, који ће бити доцније. Као што хвале и оне пређашње, само да могу данашњи што већма кудити. Колико им је стало до слоге, показали су, што су умели да се здруже са свима, па и с Јеврејима. Ум ли су да попусте свима, само да оборе радикале.

Да су господа Браниковци ма и најмање попустљивости показали према радикалима, могло је доћи много пута до зближења. Ал они нису хтели слоге, него су хтели да обмањују. Др. Емил Гаврила је годинама најискреније радио на томе, и кад хтеде да опроба искреност Браниковаца, он је скинуо чак и радикалну фирму са „Заставе“. — „Браник“ је требао онда то исто да учини с либералном, ал на место тога, поче ликовати и исмевати се. Онда је мислио, да ће пући расцеп у радикалној странци. Та то је он и хтео, а не слогу. Под видом слоге радила су господа од „Браника“ увек на томе, да створе расцеп у радикалној странци. Та реч слога била им је омиљена маска за све њихове нечисте послове.

У оно време, кад се годинама радило на слови, није био „зао дух“ који смета слови, и онда су господа од „Браника“ показала, да с њима не може бити слоге.

„Браник“ и његове госе, не презају ни од какве неистине, ни од каква извртања. Па кад данас хвале оно, што су пре кудили, чине то само за то, да преваре свет, како су пре била сретна времена и они могли да се сложе, само бајаги сад не могу. А кад тамо, ето смо доказали, да је слоге било, као и сад, само са њима је није било, нити је могло бити.

Да је у главноме у грађанству и данас било слоге, то се најбоље види, — кад узмемо, да су и ово дана Срби бирачи Новосађани сложно гласали.

За ону листу, која је утврђена у централном кредитном заводу, гласало је: 36 Јевреја, 20 Немаца и 76 Срба. Од ових Срба су били 8 професора гимназије, који не смеју да гласају с радикалима, 8 из управе и чиновништва Централе, 8 из управе и чиновника Централне задруге, 5 чиновника који никад не гласају с радикалима, и свега 47 грађана, који су били још необавештени. Иначе су били Срби сложни, а то ће се идућим приликама показати још боље.

Пошто смо исправили оне заблуде и неистине, које је хтео „Браник“ да посеје по народу, прелазимо преко ове ствари.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Са бојног поља не стижу никакви гласови. Енглези не могу напред, а Бури имају добре положаје, те се учвршћују. Војска генерала Метијена дошла је у веома незгодан положај и одсечена је. Опседнутим градовима нема помоћи, а Африкандери све већма устају против Енглеза.

Ако у оваком стању нема борбе, онда значи, да Енглези не могу ништа да учине, да поправе свој положај и то је од огромне користи по Буре. Зато су у Енглеској тако јако оборили главу и очајавају.

Вести које накнадно стижу о прошлим бојевима, све то црње гласе по Енглезе. Сваким даном бележе лондонски листови веће и веће губитке, које су претрпели код Коленза. Испрва је био тај губитак 700, па 900, сад је нарастао на 1110. А нема сумње, да ће Енглези временом још морати да додаду.

Нови заповедник енглеске војске, лорд Роберт, тек се данас креће у Африку. Изгледа, да се не жури јако, јер увиђа, да неће ништа моћи учинити док не стигне помоћ

Док Енглези мобилизирају и последње своје резервисте, дотле њихови агенти преплавише свет врбујући добровољце. Још до пре кратког времена су Енглези гордо одбили оно неколико стотина луда из Србије, који им се понудише у помоћ, а сад би и из камена истерали добровољце да могу. У Швајцарској и Немачкој ушла је полиција у траг тим агентима и вија их. У Хамбургу, Немачкој, издали су наредбу властима, да ухвате енглеског агента Јорка, који врбује добровољце за енглеску војску. У Немачкој се казни врбовање за страну војску са најмање три месеца затвора.

Енглези имају у Индији 66.000 своје војске и око 20 000 добровољаца. Мислили су, да ће оданде моћи мало већи број војника одвојити за Трансвал, ал не иде. Не држе они ту војску тамо од параде, но што им треба, а данас више но икад, јер се не зна, шта их и онде може снаћи.

Из Оранжа и Транзвала стигла су већ приватна писма, која показују, да Енглези неће моћи свршити лако с Бурима, шта више, да им је одзвонило у јужној Африци. Из тих писама видимо, да чим су Енглези предали Бурима ултиматум, у Преторији су за 24 сата наредили опсадно стање, заповедили, да се Енглези селе, издали налог за мобилизацију и то је све ишло тако тачно и без најмањег трчкања и забуне, да се видело јасно, како је све то било давно спремно и удешено. Ово подсећа на Молткеа пре француско-немаког рата, који је за тај случај имао све наредбе готове у својој фијоци.

Бури су се потпуно спремили с оружјем и џебапом не само за себе, но и за устанике, који ће им доћи у помоћ. Из тих писама о којима говорисмо мало час, излази још и то, да је Енглезима, који су радили у златним мајданима Транзвала, веома криво, што је дошло до рата. Они су имали лепе бесплатне станове, електрично осветљење и могли су да заслуже месечно 350—700 фор. а да раде само 10 сати на дан. Били су задовољни и није им било стало ни до чег другог. И баш њихов положај је увела Енглеска као повод, да увуче Транзвал у рат. Види се, да су прави узрок били златни мајдани, за којима јој замиче око. Сад добија место хладна злата, усијана — олова из бурских пушака.

Политички преглед.

Угарски сабор одгођен је до 6. (18.) јануара.

Угарска делегација имаће седницу 15. (27.) тек. мсца, због тога, да изгласа индемнитет, за прва четир мсца идуће године, у погледу заједничких трошкова.

Аустријски сабор (горњи и доњи дом) одгодио се преко светаца. Но скоро ће их одгодити на неизвесно време, да би нова влада, Витекова, која ће се саставити данас-сутра, могла да у одсуству сабора употреби §. 14. Аустријски земаљски сабори сазвани су за 17. дец.

Црна Гора и Аустро-Угарска штампа. „Глас Црногорца“ има ово отворено писмо: г. Странском и г. Крамржу младоческим делегатима. Ваша братска реч у аустријским делегацијама о поступку „П. Лојда“ и бечког „Фремденблата“ према „Г. Црногорца“ лањскога љета изазиље у нама дубоко признање и не можемо се уздржати, да Вам то не изјавимо.

Да смо само знали да ћете се том ствари занимати, могли смо Вас подробније упознати бар датумима, наиме, да је „П. Лојд“ имао пунијех дванаест дана времена, да опроврг не оно што нам је подметнуо — што је без сваке сумње и никако злом вољом многоуважени г. гроф Голуховски, одговарајући Вам, из вида изгубио, јер смо ми уверени, да је и он сам сажаљевао онај поступак „П. Лојда.“

Вама господо, хвала и част као бранио-цима истине и правице. Уредништво „Гласа Црногорца“.

Повишење каматне стопе. Енглеска банка је повисила каматну стопу на 6%, за њом је Немачка на 7% а сад и Француска народна банка на 4½%. У Француској је била каматна стопа код банке

Само једно је срце куцало пуно љубави и верности за путника, који им је дошао, а то је Анино срце. Бол ју је прешао и она се баци веренику у наручја.

— Ти не можеш, ти не смеш ићи! викала је она непрестано. Помисли само — тамо је мој брат!

— Не чиним ту ни ја ништа друго, него што он чини, одговори јој Хари озбиљно.

— Он је морао ићи, покушала је Ана, да га правда Ти не мораш. Енглеска има доста војника. За кратко време стићи ће ту велика војска.

— Али дотле, отеће нам непријатељ све утврђене наше тачке и Бури ће ући у Капштат. А то не сме бити. Енглеска гледа у нас што смо овде у земљи. Ми морамо њеној умореној војсци доћи у помоћ, брже, но што ће генерал Булер стићи. Хиљадама верних поданика спремно је, да заложе крв и живот за нашу праведну ствар . .

Стари Димен примакао им се непријетно. Држао је новине у руци.

— Праведна ствар! повиче он жестоко. Ви разбојници! Као вуци у тор, тако хоћете овамо да упадате. Али смо ми ваше конце похватали и помрсили.

— И сад ви лежите у својој крви и за кратко време молићете за милост. А ја велим: Нема милости! У море са свима; јер дотле не ће бити мира у овој сиромашној земљи, док вас сасвим не истиснемо из јужне Африке!

— Оче! викну Ана очајно. Ти заборављаш . . .

— Не ја, него ти! упаде јој у реч. Ево ти, читај! Генерал Жубер пао је јуначки пред Мафекингом — славан је то генерал! Сад ћу ићи и ја у војску! Могуће је, да ће овај овде учинити са мном оно исто, што су његови војници учинили с нашим генералом. И сад он да буде твој муж? Тај треба да ти донесе срећу у кућу? Само тако! Али онда одлази и ти из моје куће и из мога срца! Ја онда немам — ћерке — — ја — ах!

Дисање му застаде и стари се сруши на земљу и тужно јаукну.

— Оче! повиче Ана и слети за њим.

Хари је у тренутку клекнуо уз њу и погледао, да ли стари још живи.

Однесу га на постељу и Хари нареди, да дозову лекара. Лекар изрече, да га је ударила капља, али још има наде, да ће остати у животу. У вече тога дана стајали су Хари и Ана још једанпут једно према другом.

— А ти? питала је Ана уплакана.

— Ја идем, рече одлучно, да своју свету дужност испуним као што је врши и твој брат и као што је хтеде вршити твој отац. И ти сама не би ме могла волети ни поштовати, кад бих ја постао неверан својој домовини и кад би сео у запећак, онда, кад хиљаду старијих људи иду у војску. Било би боље, да смо обоје под једном заставом, али кад то не може бити, то ја морам да идем под своју, као што је морао и твој брат да оде под своју. Надајмо се, да ће добро бити! А ако узмора бити, нека и умремо!

Дуго су још стајали они загрљени. Био је то опроштај без речи. А млада срца, пуна наде, куцала су једно на другом. Они су мислили о повратку, о миру, измирењу и правој срећи, коју ће извојевати, војујући под две ста заставама.

*

Енглези су распростр ли вест о смрти генерала Жубера, али се та вест брзо опровргла Енглески генерал Хилдјард, којега су Бури хтели да опколе у Ерстурту, покушао је, да продре на југ. Његова војска, у којој је био и Хари Кингстн, Анин вереник, наиђе на брдо Бриабела, које су Бури јако посели. Ову сметњу морали су Енглези да уклоне по сваку цену.

Две регименте, где је био и Хари, напале су на брдо голим бајунетима. Бури им даду отпор. Изроди се борба на живот и на смрт. Бури добију помоћи у топовима. У пуцњаву пушака умеша се и грмљавина топова.

У сред дима стајала су два човека једно према другом, један с натакнутим бајунетом, а други са запетом пушком.

Уједенпут обоје спустише оружје и повикаше: Антоне! Хари!

Јест, овде на брду Бриабела стајали су у бој један према другом, обезоружани једним и истим осећајима правога пријатељства. Нису они ту ништа разговарали. Крај Харија јурио је један друг његов и удари бајунетом Антона у прса, прегази га и оде даље. Хари прихвати рањеника и одведе га у блиски, бурски стан.

Било је око подне. Поморски топови генерала Хилдјарда не могоше сузбити јаке бурске топове и он се мораде повући у Ерстурт. Хари Кингстн међутим доби ударац у раме. Посрне, али зато не пусти рањеника из руку, јер да га је пустио, његову шураку истекла би крв. Он се одважи, да оде победоносним Бурима као роб, ма да је могао умаћи, али он не хтеде, због тога, да може спасти свога пријатеља.

— Помозите му, повиче и паде

О овом догађају чуо је и бурски вођа. Они што негују рањенике одведоше их обојицу у село.

У кући Димеповој начињена је болница. Ана је ту добри анђео чувар. Међу осталим рањеницима, које она негује, особитом љубављу брине се за њих двоје: за Антона и Харија. Стари Димен ослања се на штаку и иде од једног до другога, те свакога уверава, да на транзвалску земљу нису још ступили бољи борци, него што су његова два сина: Антон и Хари.

Р. Н.

дуго 2%. Тек године 1898. подигла је на 3%, недавно на 3½ а сад на 4½. Нема злата, а те банке плаћају у злату. Из овога се види, колико су ова времена несигурна, јер је свако стегао злато. Наша спољна трговина много ће патити под овим приликама.

Како мисле Немци о Енглеској. Један берлински, немачки лист пише: Урођеници у Индији изгубили су веру у непобедивост енглеског оружја. Од 73 хиљаде војника, који се редовно налазе у Индији, неколико пукова послато је у јужну Африку. И Инди се могу лако користити тим случајем, да подигну опћи устанак против енглеског господарења, тим пре, што на сваког енглеског војника долази хиљаду урођеника. У онај дан, кад се енглеска војска највећма забуни у послу у јужној Африци, може лако одзвонити господарењу Енглеске у Индији. Ово господарење зависи од воље Русијине.

Новчано питање у Русији. Колико су сређене новчане прилике у Русији, види се и из писма, што га је руски цар Никола управио на руског министра финансија, Витеа, а које гласи: „На основу мога налога испитао је финансијски одбор садашњи положај новчанога трга и подноси ми једногласно ову одлуку: У последње време имао је наш новчани трг ванредно јак рад, и поред неповољних прилика. Најјаче се истакло питање, да је на све стране поскупио капитал, а то се поштрило ратом Енглеске са Транзвалом. Још је више избило то питање због слабе жетве последњих година и због тога, што је наша производња ванредно брзо порасла. Данашњи положај не треба никаквих опћих изванредних мера. Треба да се продуже кад буде потребе поједине мере, што их је предузело министарство финансија и државна банка, да се подмире потребе новчаног трга и да се потпомогну поједина солидна подузећа. Предлог министра финансија у погледу ревизије застарелог закона о берзи и акцијама сасвим је савремен. Пошто ја усвајам горње предлоге финансијског одбора, који потврђују целисходност мера, што сте их предузели, ја сам уверен, да ћете ви извести с потпуним успехом интересе државне и народне економије покрај данашњих тешкоћа, које постоје. Као гаранција служе ми за то, ваше мудро искуство, ваша неуморна енергија и вештина, којом се увек одликовало вођење ваше финансијске управе и са чега сте ви стекли моје особито поверење. Остајем за увек вама непромењиво одани и искрено захвални — Никола“. — У последње време показале се промене на новчаним трговима европских држава, особито, од како је Енглеска морала сву своју снагу да уложи у војничку ратну опрему у рату против Бура. Новац је био поскупио. Та скупоћа се и код нас осетила. А Русија поред свега тога — остаје по старом.

О проневери патријарха Бранковића.

Посланици нашег народно-црквеног сабора и патријархове проневере. Вршачко „Српство“ има у последњем броју своме чланак, из кога вадимо ова места:

„Саборски одбор састаће се 13. (25.) децембра. У тој седници треба члан Јосиф Јагић да свој реферат о свршеној истрази поднесе.

Како је Јагић спровео истраге и какав резултат показују исте, нами је то сасвим свеједно, јер ми у члановима саборског одбора, па тако ни у Јосифу Јагићу немамо вере, а немамо вере поглавито с тога, што је и слепцу јасно, да ово одуговлачење истраге није без задњих мисли.

У оваким приликама треба да се наш народ узме јако у памет. Нарочито наши народни посланици треба **да се покрену на посао.**

Мислимо, да је боље, ако наши посланици на својим мандатима пре захвале, него да дочекају, да им на пролеће мандат истече. Треба показати власницима, да им не дамо изиграти своја света права, и да се ми према насиљу не можемо борити, али да и том насиљу остављамо сву одговорност за своје деловање. На тај начин дотераће се угарска влада до алтернативе: или да се покаже, да јој је стало до реда и законитости, или да буде јак ослонац једном прљавом човеку — Георгију Бранковићу!

Или — или!“

У овом правцу, т. ј. да је крајње време да се у овој ствари покрену посланици нашег нар. црквеног сабора, писало је „Српство“ још раније, а исто тако и „Грађанин“ и „Србадија“.

Међутим, истицало се с друге стране то, да нашим посланицима не остаје друго, но да чекају исход истраге, па да онда проговоре. Онда се они посланици, који кришом заклањају Георгија, не ће моћи извлачити ни говорити: не знамо још у чему је ствар, чекамо истрагу, и ако сви они међу собом признају, да знаду у чему је ствар.

Многи посланици увиђају штетност овог одуговлачења, али с формалне стране чекају и не ће да пренагле, но чекају резултат истраге. Тај се не може више дуго одуговлачити, а кад синод изрече своју реч, онда је време на посланицима, па и на народу. То ће ићи мало споро, али ће бити достижно.

И ми сумњамо, по оном, што се до сад радило, да не ће бити онако како треба, ал баш зато, што би у том случају и посланици и народ морали да употребе сва средства, која им стоје на расположењу, нагињемо мишљењу, да се мора чути прво реч саборског одбора и синода А онда треба показати, је ли и народ вољан да трпи па столици св. Саве упрљаног патријарха.

Извештај

српског академског књижевног друштва „Србадије“ у Грацу.

У прошлој школској години 1898./99. изменило је срп. акад. књиж. друштво „Србадија“ у Грацу свој правилник, додавши редовним члановима и члановима помагачима старог правилника још и чланове добротворе и оснивaче.

Чланови су добротвори они, који од једном или у четири једнака годишња оброка плате 100 фор., а оснивачи су они, који од једном плате 25 фор.

На својој првој редовној скупштини, држаној 2. (14.) октобра, друштво је једногласним мњењем признало за своје чланове добротворе г. г.: Љубу Кремановића из Београда, Петра Николића из Загреба, Николу Теслу из Њујорка, Антона барона Сеслера-Херцингера из Граца и Јелену удову Шупицу из Сефкерина и то из захвалности на даровима, које је од њих примило још тада, када по друштвеном правилнику није било те врсте чланова.

Својим богатим прилозима, којима г. Љуба Кремановић у својој постојаној љубави задужује „Србадију“, далеко је прешао меру, коју је утврдио захтев новога правилника и заслужио је име, које би било тешко наћи у богатој ризници српскога језика, а камо ли у збијеним одређењима друштвеног правилника.

Слике, којима је богато украшена „Србадијина“ читаоница, одају име свога дароваоца. Вредношћу свога дара г. Петар Николић богато је испунио захтев друштвеног правилника.

О св. Сави 1897. год. друштво „Србадија“ примило је дар од 100 фор. из далека света, од човека, који је мио и „Србадији“ и целом српском народу. Друштво „Србадија“ даје, овом приликом, поново израз свога поштовања имену Николе Тесле, свом некадањем редовном члану.

Дар племенитог господина Антона барона Сеслер-Херцингера, у износу од 100 фор. бележи друштво са поносом и топлом захвалношћу.

По времену, али не по значају, последњи је дар гђе Јелене удове Шупице, који знатно повећа скромну књижницу „Србадијину“. 250 књига биране садржине показују велику љубав према друштву.

Потписани одбор друштва „Србадије“ изјављује најтоплију захвалност својим великим добротворима, који својим даровима помогоше, да друштво устраје на стази развитка и напретка.

У Грацу 20. децембра 1899. год.

За одбор:

I. Тајник. **Милорад Д. Дединац** — Председник. **Јован Р. Добродолац** канд. мед.

Моли се славно уредништво, да ово у свом цењеном листу одштампа.

Вести из места и са стране.

Време. Код нас у Н. Саду стао је Дунав, преко њега су направили већ пут, те ће се од недеље моћи прелазити. — Код Панчева је такођер стао Дунав, по свој прилици је до сад стао и код Будимпеште и Пожуна, где су се још у петак гомилале санте огромне величине. По свој прилици ће од од недеље покрити цео Дунав непокретна ледена кора. — Из Реке јављају: Бора бесни ужасном снагом, зима је веома јака, те тице падају смрзнуте на земљу. — Из Земуна јављају, да се на св. Николу кренула мала лађа из Земуна у Београд, те стигла тамо тек трећи дан и једва је остала читава. По рачунима метереолошких штација предстоје суви, хладни дани, највише ако у јужним крајевима буде мало снега.

Несавесна конкуренција. Посланик Угрон интерпелисао је последњој седници угарског сабора министра трговине: Је ли му познато, да аустријске фабрике штампају на својим производима мађарске речи: honni gyártmány (земаљски производ) што треба да значи, да је бајаги та роба у Угарској прављена, како би је у Угарској што јаче куповали. Угрон сматра да је ово недозвољена конкуренција. Министар је изјавио, да ће он овом стати на пут. Но не само то, него ће у опште изнети пред сабор законску основу против несолидне конкуренције у сваком погледу. Крајње би било време, јер таких закона имају скоро све напредне државе.

Црногорци у Русији. У „Гласу Црногорца“ има допис из Одесе у ком читамо ово: Можда се сећају читаоци, да је једна чета руског стрељачког пука, коме је шеф Његово Височанство Господар и књаз Никола, преведена на Квантунски полуострво (руски Китај). Са том четом отиде и један млади официр по пореклу Црногорац из Комана потпоручик Михаило Драгов Лазаревић, син поморског црноморског капетана паробродског друштва Драга Лазаревића. И ево шта прочитасмо у свима руским новинама како се ова чета одликовала. У последњем броју свом петроградске војене новине „Развѣдчикъ“, описује сукоб стрељаца са китајским морским розбојницима. У последње време, ови су се тако обезобразили, да не гледајући, на то што има у граду Бизциву војске, на својим лађицама долазили су у морски залив и ту хватали китајске трговачке бродове, те тиме оштетише многе трговце. Због тога се влада решила, да пошље против ових морских разбојника војну команду под заповедништвом капетана Богословског и потпоручика Лазаревића и Макарова са 25 стрељаца из чете књаза црногорскога и војени монитор, на коме је био и један топ система Гопчиста. На свануће 3. септембра стрељци отплове у Корејски залив к ушћу реке Билихо, да тамо на острву Мандао потражи китајске морске разбојнике (пирате). Но већ по путу сретоше њихову лађу, а за овом још четири, које нападну на наше стрељце, но ови даду плотун. Нове пушке стрељачке од три милиметра калибра пробијала су лађице разбојника, а стрељци и њихови официри Лазаревић и Макаров доплове до лађа разбојника, те их запленише а од разбојника ухватише тројицу а други побегоше. Тако се случајно овај мали бој отпочео и свршио без помоћи монитора и топа. — Жао нам је господине уредниче, што не можемо да вам саопштимо имена ових храбрих стрељаца, који су припадали батаљону витешког књаза Црне Горе у Одеси, и који доказаше, да су тако исто храбри на мору као и на суху. Млади Црногорац потпоручик Михаило Драгов Лазаревић већ имај орден Књаза Данила IV. степена, а сад га је баш и у бој заслужио. Тако наш Црногорац из пука Господара са неколико стрељаца потуче китајске морске разбојнике. — О томе се у Одеси много говорило.

Штрајк словослагача у Салцбургу. Из Салцбурга јављају, да су тамо сви слагачи напустили свој рад. На бурном збору њихову решено је, да одбаце досадање тешке услове и затраже лакше, наиме, да рад дневно краће време траје а већа награда да им се даде. Сви поседници штампарија нису хтели да пристану на те нове захтеве, осим једног јединог И слагачи овога дођоше на свој посао, али другови њихови кад то чуше, одоше по њих и отргоше их од рада. Некоји листови изађоше услед овога у врло окрњеној и умањеној форми, а неки не могоше никако изићи. Како јављају, штрајк овај ће подуже трајати, јер ће слагачи добити обилате и трајне помоћи, докле с друге стране све штампарије обуставише свој посао, те власници подносе грдне штете, а не могу никако да добију стране словослагаче, јер ни један не сме да дође да ради. — Како чујемо, и код нас ће за најкраће време настати штрајк словослагача и како су и најбољи радници наших штампарија уписани у њихово радничко-слагачко друштво, то може код нас доћи до застајања у раду. Колико смо до сад по вођени у захтеве радника, доиста би им се и требало изаћи на сусрет.

Хладнокрвност у Бура. Енглески извештачи са јужно афричког бојишта знају да причају врло занимљиве ствари о хладнокрвности Бура. Тако јавља један извештач, да недељом доноси један засебао воз стотинама бурских жена и деце, који су сви одевени у свечану руву. Жене и деца испну се на висове око опкољена Ледисмита и одатле са стаклом посматрају опкољену варош и разрушене куће и улице од бурских топова. Други један извештач прича, како Бури што опседавају Ледисмит, у доколици узимају плуг и ору запустелу земљу. Трећи дописник јавља из битке са Модер-Ривера, како су Енглези за време борбе видели са својих висова, у бурском логору једног врло отмено обученог господина, где шета са запаљеном цигаром и маузеровом пушком, а по где кад избаци који метак, који редовно смртно погађа једног енглеског официра. Пошто енглески официри у најновије време носе одело, слично простом војнику, то га је врло тешко разликовати из даљине, но тада овај отмени стрелац прво сочивом тражи по којег енглеског официра и тада цуца. Енглеска војска је читаву кишу олова била просула на овог опасног стрелца, али то овога није ни најмање смело у његову послу. На послетку управише Енглези на њега топове са лидитним бомбама, и једна се распрштa у његовој најближој близини. Овај онда мирно запали другу, цигаретлу, скиде шешир и ману њиме енглеско војсци, за тим нестаде иза једног брежуљка.

Убијен медвед. Читамо у београдским листовима: У општини брлошкој, среза нишавског, округа пиротског, ове године појавили се медведи и курјаци, тако да су постали опасни по живот људски и домаћу стоку. Начелник среза нишавског на основу чл. 21. закона о лову наредио је, те је на дан 25. пр. мес. приређена хајка у држ. шуми Јелаку, близу највећег виса у краљевини Србији, званог „Мидора“, која се шума граничи атаром села Дојкинца, општине брлошке и границом кнежевине Бугарске. Једно због удаљености, неподесног времена и кратког дана, а друго и због тога, што је сељанима села: Брлога и Дојкинца општ. брлошке, и Раснице општ. високо-ржанске, један необично велики медвед у прошлој и у току ове године удавио 39 грла говеда у просечној вредности 3.200 динара, наређено је, да се хајка држи само у вишем делу Јелака, где је чешће виђан тај медвед штетник. Рано у јутру, када се имала извршити хајка, из села Брлога и Дојкинца кренуто је у Јелак око 150 хајкача са потребним бројем стрелаца. Тачно у 1 час по подне хајкачи су стигли на место, одакле им је наређено да отпочну хајку а стрелци у заседе. Од велике вике хајкача и разлегања звука од бубња и тупана, медвед који је лежао испод једне велике стене, побегне од хајкача, којом приликом удари на заседу, у којој су били: Димитрије Ћирић, Гога Станишић и Васко Тодоровић сви из Дојкинца. Они су медведа јако ранили, те је са великом риком и мумлањем ударио на стрелце друге заседе, који су били удаљени од првих до 50 метара. Ова друга заседа свали медведа плотуном из пушака. У овој заседи били су: г. Павле М. Радосављевић, срески економ, и Васа Нејковић, председник суда општине високоржанске, чланови савезног ловачког удружења у Пироту, Јордан Костић, председник општине брлошке и Риста Петровић, кмет села Дојкинца. Хајкачи су били сретни, јер је по казивању њиховом убијен баш тај штетник медвед, који је по причању најстаријих људи био највећи, најопаснији и да је спадао у реткости. Убијени медвед био је дугачак 2.20 метра а тежак око 300 кгр. На леђима је имао сало у дебљини 8 сантиметара.

Педесет хиљада гладне деце. Тамо, где се говори о највећем богатству, у богатој, трговачкој Енглеској, гладују толика силна деца. У Лондону, у коме има до по милијуна ђака, у овај мах гладује педесет хиљада ђака. Тако гласи извештај комисије лондонског школског савета. Она је дошла до уверења, да се на тај начин гладна деца не могу учити, али није израдила, да се ту помогне. Истина је, да се с пуним трбухом не може учити, али се још мање са празним желудцем. Комисија је већином гласова предложила, да се ова деца исхрањују преко зиме о опћем трошку, али противници стадоше писати о том по новинама и савет школски осуди сироту децу на гладовање. Они се бране тим, што кад се на тај начин деца исхрањују, деца кваре, и уче се на милостињу а после и на нерад. Међутим, та иста власт, која им не да хране, гони их свом строгошћу закона, да иду редовно у школу. И власт у Енглеској поред данашњих својих закона, није у стању да пружи прилике лондонским радницима, да се исхране ни иначе, а камо ли зими. Кад се ово двоје упореди, ипак излази на оно: Некога туђи, а не дати му плакати. У Лондону има више друштава, која помажу сиротињу у невољи, па ова друштва исхрањују сад ову школску децу, али то бива два и три пута на недељу. За остале дане остављена су деца сама себи. Тако ето на очиглед просвећене Европе, а у време нечовечног угњетачког рата у Африци, гладује у највећој светској вароши педесет хиљада само школске деце!

Најновије вести.

О пригодама патријарха Бранковића. „Келети Ертешите“ јавља, да ће Јосиф Јагић поднети у понедељак саборском одбору извештај о проневери патријарха Бранковића. У извештају ће казати Јосиф Јагић, да је патријарх Георгије Бранковић подмирио све своте и ако неке тек после 12—15 година. — Дакле види се, да по „Браниковом“ рецепту „нема штете“.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 11. децембра.

Беч. Званичне новине саопштавају царско ручно писмо, упућено на министре који одступају, у коме им изјављује захвалност и признање. Нови министар-председник Вите јуче је упутио на сабор акт о одгоди сабора.

Париз. Националисте су сазвале збор, на коме су се побили са социјалистама и анархистама. Полиција је на улици разбила демонстранте.

Беч. Српски војени министар Вуковић умро је напрасно у железничком влаку, на ком се враћао из Француске у Београд.

Трговина.

НОВИ САД, 9. децембра. Пшеница прве квалитета фор. 7·15—20 н. Пшеница средња ф. 6·90 до 7 фор. Пшеница лакша роба фор. 6·60—80 н. Наполица ф. 6·50 до — н. Јечам нови ф. 5·——— Зоб ф. 4·70—80 Кукуруз у зрну нови фор. 4·20—30 стари у зрну ф. ——— нови у клипови ф. ——— н. Маст 48 фор. Сланина сува 48 фор. дебеле паљена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 30—31 нов.
„ средњи . . 28—29 нов. живе мере
„ лаки . . . 26—27 нов.

Све од 1 килограма.

Теоци . 30—34 нов. по клгр.
Јагњци ——— фор. по пару.
Овци . 12—16 фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

10. децембра било је . . . . . 0·55 мет
11 децембра било је . . . . . 0·79 мет

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

9. (21.) децембра 1899.

Пшеница банатска, стара, квалитета по хектолитру од 72 до 81, цене од 100 килограма од 7 фор. 65 н. до 8 ф. 25 нов.; потиска стара, квалитета по хектолитру од 72 до 81 цена од 100 килограма од 7 ф. 65 н. до 8 ф. 30 нов.; пештанска, стара, квалитета по хект. од 72 до 81, цена од 100 килограма од 7 ф. 60 н. до 8 ф. 25 нов.; бачка, стара квал. по хкл. од 72 до 77, цена од 100 кгр. од 7 ф. 65 н. до 7 ф. 95 н.

Раж прве врсте, цена од 100 кгр. од 6 ф. 05 н. до 6 фор 30 нов.

Јечам, за пићу од 100 кгр. од 5 ф. 45 н. до 5 ф. 80 нов

Зоб, цена од 100 кгр. од 5 ф. — н. до 5 ф. 45 н.

Кукуруз стари, цена од 100 кгр. од 4 ф. 60 н. до 4 ф. 85 н.

Репица, цена од 100 кгр. од 11 ф. 50 нов. до 12 фор. 25 нов.

Проја, квалитета по хектолитру од — до — цена од 100 кгр. од 5 ф. 30 н. до 5 ф. 80 н.

Маст, 100 кгр. 49 ф. — н. до — ф. — н.

Сланина, 100 кгр. 40 ф. — н. до 40 ф. 50 н.; сушена 46 н. до 46 фор. 50 н.

Шљиве, босанске 100 кгр од 14 ф. 50 н. до 28 ф. — н.; славонске 100 кгр. 18 ф. 50 н.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

9. (21.) децембра 1899.

Дукати	5 ф. 75 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 61 н.
Угарска златна рента	115 ф. 75 н.
Угарска крунска рента	94 ф. 60 н.
Аустријска златна рента	116 ф. 25 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.) . . .	59 ф. 05 н.

Уредништву је стигло на приказ:

Живот и рад Дра Јована Хаџића Светића, у спомен прославе стогодишњице од рођења његова. У Новоме Саду. Штампарија српске књижаре Браће М. Поповића. 1899.

Летопис Матице Српске уређује Милан Савић. Књига 200. 1899. Свеска четврта.

Књижевна вест.

Сад је изишао из штампе:

НОВИ ВЕК

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР

за 1900. годину

са 72 слике

уредио

БОЖА САВИЋ,

новинар.

Цена 1 круна.

Може се добити у свима књижарама и код продаваца књига; где нема, ваља се обратити потписаној књижари.

Продавци добијају за готово 1/3 рабата. Поруке треба слати.

Београд, новембра 1899. год.

Књижара Савића и Комп.
Београд.

✝

Јавна захвала.

У великој жалости и великој тузи за мојом милом и никад незаборављеном супругом

СТАНОМ,

не могу, а да овим путем не захвалим свима, који су било на укопу учествовали, било усмено или писмено изразили ми своје саучешће, те тако у неколико моју тугу ублажили.

На посе пак нека је хвала преч. господи свештеницима г. Вељи Миросављевићу, Јовану Вујину и Никанору Чобанићу, који својим божанственим чинодејствовањем при опелу моју голему тугу у неколико ублажише.

Нека је хвала „Задрузи Срба Занатлија Новосађана“ као и њиховом певачком хору, који својим многобројним учествовањем допринеше, те је укоп величанственији био.

А нека је хвала и свом месном грађанству које се одазвало, те је мојој милој Стани последњу пошту учинило, и до вечне је куће отпратило и мени тиме моју већу тугу ублажило.

Још једном хвала свима!

У Новоме Саду 9. (21.) децембра 1899.

521 **Милан Радонић.**

ОГЛАСИ.

Foulard-Seide 65 kr.

bis **fl. 3·35** per Meter — japanesische, chinesische etc. in den neuesten Dessins und Farben, sowie schwarze, weiße und farbige **Henneberg-Seide** von **45 kr.** bis **fl. 14·65** p. Met. — in den modernsten Geweben, Farben und Dessins. **An Private porto und steuerfrei ins Haus.** Muster umgehend.

G. Henneberg's Seiden-Fabriken
(k. u. k. Hofl. Zürich.) 601 50 52

ОЧЊИ ВИД СЛЕПИМА

НЕ ТРЕБА ВИШЕ НАОЧАРИ.

Највећи проналазак нашег столећа под именом

БИСЕР МЕЂУ СВИМА

ОЧЊИМ ВОДАМА

је позната чудесно-лековита вода за очи од славнога хемичара Адолфа Вајса у Њујорку.

Дејствује силно код свију очњих болести, оживљује живце очње и успоставља вид код ослабелих очију.

Сваки дакле нека се пожури са употребом

бисер воде за очи

јер само употребом овог средства, могуће је, **да се добар вид, до у најдубљу старост одржи.**

Код деце, која нагињу кратковидости, одстрањује кратковидост. Добити се може у свима апотекама флашица по 1 фор. 20 новч.

Главно стовариште у Будимпешти:

Herrn Koller Apotheke,

zum grossen Christoph, IV. Kristofplatz 2.

522 1—1

Маријацелске капљице

за стомак

народно дејствујуће код болести стомака, јесу добро позната кућевна и народна средства без којих не треба бити

при немању апетита, слабости стомака, дисању хрђавог мириса, подригивању, колици, горушици, прекомерном нагомилавању слуза, жутици, одвратности и повраћању, грчевима у стомаку, тврдој столици или затвору.

Такође је опробано лековито средство код **главобоље, препуњења стомака са јелом и пићем, при болести црне џигерице и хеморојиде** и који пате од глиста. Код речених болести од многих година познате су Марија целске капљице као најбоље средство, што доказују стотинама сведочби. Цена флаши са упутством 40 нов., великој флаши 70 нов. Централно отправништво кроз апотекара

Carl Brady, Apotheke zum „König v. Ungarn“ Wien, I., Fleischmarkt 1.

Може се добити у свима апотекама

Главно стовариште **Josef v. Török,** Budapest, VI. Königsgasse 12.

386 13—24

ОБЈАВА.

Јављам п. н. публици, да од 3. (15.) децембра о. г отварам радњу

ПЕЦИВА РАКИЈЕ ШЉИВОВИЦЕ, КОМОВИЦЕ И ВОЋА

у Ср. Карловци

и

ФАБРИКУ РУМА, ЛИКЕРА И СИРЋЕТА

у Новом Саду

и то под протоколном фирмом

МОРИЦ РАБШТЕРН.

Слободан сам се препоручити поштованој публици оним гласом, који сам стекао као **друг фирме А. Рабштерна синови у Новом Саду.**

У НОВОМ САДУ, 26. новембаа (8. децембра) 1899.

506 6— **Мориц Рабштерн.**

МАЛИ ОГЛАСИ.

Једна интелигентна и школована госпођица или млада госпођа, која влада потпуно **немачки** и **српски,** тако да је у стању брзо и **правилно** да преводи с немачког на српски, потребна је у уредништву једног књижевнога листа у Београду.

Исто тако тражи се и **једна женска** за француске преводе. Плата је добра, место пријатно и стално.

Понуде ваља слати под шифром: „T. B. N. Poste restante, Zemun“.

517 3—3

АМЕРИКАНСКЕ ЛОЗЕ.

Кнез Одескалхијева властелинска управа у Илоку, сремска жупанија, продаје до близу **1 милијун американске лозе** (нарочито Riparia Portalis) по следећим ценама:

Лозе са жилама	I. класе	14 фор.
Лозе са жилама	II. класе	10 фор.
Сечене лозе	I. класе	6 фор.
Сечене лозе	II. класе	4 фор.

Пријаве примају се већ сада са капаром од 10% — Цене, за поруке у велико, по погодби. Разашиљање при крају зиме, веће наруџбине и раније. 508 2—3

На знање.

Продајем преко читаве године ове врсте угља:

I. врсте врднички по 1 ф. 10 н.
I. врсте прајски по 1 ф. 80 н.
I. врсте дрвени по 3 ф. 50 н.

Све од **50** кила на више у кућу достављено.

Једна кила дрвеног угља 6 нов.

Наручбине се примају: **Главна улица бр. 4. и Темеринска улица бр. 10.**

С поштовањем

Антоније Георгијевић,
гвожђарница код „Звона“.

6—10 478

У животу никад

се неће десати тако ретка прилика, да се могу за **само 3 фор. 75 новч.** купити следећа ванредно лепа колекција јеспапа.

20 комада **3 фор. 75 н.** **20 комада** **3 фор. 75 н.**

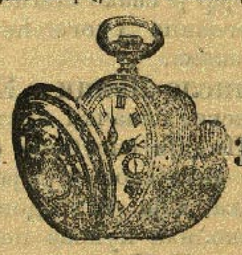

1 **Јубиларни Анкер-Ремонтоар џепни сат тачно ходећи уз петогодишњу гаранцију,**
1 прави позлаћени панцир-ланац,
2 ком. златни имитирани прстена најновијих фазона саештачким брилантима,
2 ком. дугмади за манжетне од дубл-злата са механизмом,
1 врло диван брош са иглом,
3 ком. дугмади за груди,
1 патент-дугме за крагнове,
1 врло фина игла за краватну,
1 кутија футрола за Анкер-сат,
1 џепно огледало са кутијицом,
1 игла за блузе, фезонирано злато,
1 крејон (Crayon), може се употребити и као прикопча са механичном справом
4 предмета за шалу, који проузрокују веселост а који сами иначе 1 фор. 50 нов. вреде.

Ови сви 20 дивних драгоцених предмета заједно са Анкер-Ремонтоар-сатом штају само

3 фор. 75 ов.

Што се не буде допадало рад ће се изменути, или се повраћа новац, по томе је сваки ризик искључен. Истоветни огласи су потворе. Може се и учити за готово или са поузећем од 489 5—5

Rabinovicz

Wien, I. Maximilianstr. 3 Z. N.

Рихтеров Анкер-Пен-Експелер

Liniment Capsici compos.

Овај чувени кућевни лек одржао је пробу и критику садашњег времена, јер се не мање већ од 30 година као поуздан лек употребљује, и то ублажава болове од реуме, костобоље, расхлађења и томе сличних патња и болести, да га и сами лекари врло често болесницима прописују. Овај прави Анкер-Пен-Експелер, није никакво тајно средство за употребљавање, но прави народни кућевни лек, који због тога не би требао ни из једне куће да фали. За цену од 40 новч., 70 новч. и 1 фор. може се у свима лекарницама добити. Главно стовариште код **Josef v. Török Apotheker in Budapest.**

Код куповања треба јако пазити, те да се од превара и штете сачува, треба сваку флашицу, која нема на себи ове ознаке (лангера) и име Рихтер да ју врати натраг.

F. Ad. Richter & Cie.,
k. k. Hoflieferant 460 1—35
Rudolstat.

ЧОКОЛАДА

Suchard

КАКАО

Купити се може свуда

41 44 52

6 Ф. 6 Ф. **СЕНЗАЦИЈУ**

праве новопронађени

оригинални женевски голдин-ремонтоар сатови за џеп

(Savounette) **са најфинијим антимагнетичним тачним стројем од никла.**

Са своје елегантне, велељепне израде ни стручњаци не могу га одма разликовати од правог златног сата. Дивно цизелирани спољни делови, остају за свагда непромењени, а за тачан ход **даје се на писмено трогодишња гаранција.**

Цена је 6 фор. по комаду.

Овом сату згодан прави голдин-ланац са сигурном копчом у **спорт, маркиз** или **панцер-фазону,** комад по 1 фор. 50 фор.

Сваком сату бадава кожња торбица.

Голдин-сатови су са своје ваљаности већ нашли употребу код свију чиновника аустријских и угарских железница и исти се сатови могу поручити са главног стоваришта

Anton Rix & Bruder, Wien, II. Praterstrasse 16.

Разашиље се поштом у наточ. 511 2—3

ПРЕТПОСЛЕДЊА НЕДЕЉА!

100.000 круна

добијају

3 појединих добитака сваки по 20.000 кр.

у вредносним стварима.

ВЕЛИКА ДОБРОТВОРНА ЛУТРИЈА

у корист будимпештанског болничког удружења без сумње најлепши, најјефтинији и најцелисходнији

БОЖИЋНИ ПОКЛОН

који се може добити купивши једну срећку

само за 1 круну.

По жељи сви се добитци исплаћују у готову новцу са одбитком 20%.

Свака срећка игра у свих 6 вучења и тако се једном једином срећком могу добити свих 6 главних згодитака. 477 12—15

Прво извлачење биће већ 4. јануара 1900. п. р.

Срећке се могу добити у администрацији „Заставе“.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.